

คุณภาพชีวิตนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง

Quality of Life of Nursing Students in Boromarajonani College of Nursing, Trang

รุ่งฤดี อุสาหะ*, เจียมจิต โสภณสุขสถิตย์, วรรัตน์ สุขคุ้ม, นันทยา เสนีย์, กาญจนา พรหมทอง
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง 92000

Rungrudee Usaha, Jiamjit Sophonsuksathit, Worarat Sukkum, Nuntaya Sane, Kanchana Promtong
Boromarajonani College of Nursing, Trang, Trang 92000

*Email : rungrudee@bcnt.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง มีทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 ด้านชีวิตเกี่ยวกับการเรียน ด้านที่ 2 ด้านชีวิตสังคม ด้านที่ 3 ด้านที่อยู่อาศัย 12 ข้อ ด้านที่ 4 ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ด้านที่ 5 ด้านบริการที่ได้รับจากทางวิทยาลัย จำนวน 58 ข้อ กลุ่มตัวอย่างเป็น นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 355 ราย ปีการศึกษา 2560 โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป และแบบสอบถามคุณภาพชีวิตนักศึกษาพยาบาล โดยวิเคราะห์ ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เครื่องมือนำมาตรวจสอบความตรงกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ได้ค่า IOC ของข้อคำถามมากกว่า .60 ค่าความเที่ยงของเครื่องมือวิจัยได้ค่าความเที่ยง .84 ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล บรมราชชนนี ตรัง โดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 3.85$, $S.D=.147$) ด้านระดับดีสูงสุด คือ ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ($\bar{x} = 3.92$, $S.D=.170$) และด้านระดับดีน้อยที่สุด คือ ด้านบริการที่ได้รับจากทางวิทยาลัย ($\bar{x} = 3.73$, $S.D=.236$) จากผลการวิจัย นำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาในด้านต่าง ๆ เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ส่งผลต่อการใช้ชีวิตและการศึกษา มีการบูรณาการจัดการด้านบริหาร ด้านวิชาการและด้านกิจกรรมนักศึกษาไปพร้อม ๆ กัน และปรับปรุงบริการต่าง ๆ ที่ได้รับจากวิทยาลัย เพื่อให้ให้นักศึกษามีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

คำสำคัญ : คุณภาพชีวิต ความต้องการ นักศึกษาพยาบาล

Abstract

This research aimed to study the quality of life of nursing students in Boromarajonani College of Nursing, Trang in 5 aspects: learning style, student life, social interactions, interpersonal relationships and services received from the college. The sample group was 355 Nursing students in the first, second, third, and fourth year in the academic year 2017. The research instrument used was the questionnaire divided into 2 parts including personal information, and quality of life. Reliability of the questionnaire was tested using Cronbach's alpha coefficient yielding values of .84. It was content-validated by 5 experts with an index of more than .60. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation. The results of the study revealed that over all the students' quality of life was at a good level ($\bar{x} = 3.85$, $S.D=.147$). The highest score was in the interpersonal relationship aspect ($\bar{x} = 3.92$, $S.D=.170$) whereas received services from the college was at the lowest score ($\bar{x} = 3.73$, $S.D=.236$). The findings from this study suggested that the college should provide the better services, and facilities to improve the quality of life among students by integrating good management in administration, academics, and student affairs.

Keywords : Quality of life, nursing student, needs

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญมีผลต่อการทำให้คนมีคุณภาพซึ่งในการศึกษาที่ดีนั้น นอกเหนือจากการสร้างคนให้มีคุณภาพเป็นที่ต้องการของสังคมแล้ว ยังต้องมีสติปัญญา เป็นคนดี และมีความสุขด้วย เพราะเมื่อคนได้เรียนรู้แล้ว จะดำรงชีวิต ทำงานและเรียนรู้รวมทั้งการใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข ตลอดจนคิดถึงประโยชน์ของสังคมส่วนรวมและประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ส่วนตน คนที่มีความสุขในการทำงาน จะสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ คิดในสิ่งที่ดีงามทำประโยชน์ให้กับส่วนรวม ประเทศชาติและสืบต่อสิ่งดี ๆ และไปถึงคนรุ่นต่อไป ความมุ่งหมายในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษานั้นเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพสามารถตอบสนอง ต่อความต้องการกำลังคนในการพัฒนาประเทศ ในด้านต่าง ๆ ไปพร้อม ๆ กัน และการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาต้องเป็นไปตามวิชาชีพนั้น ๆ เพื่อให้วิชาชีพ มีการพัฒนาให้สอดคล้องกับระบบมาตรฐานวิชาชีพ

คุณภาพชีวิตจึงเป็นความอยู่ดีมีสุข (well being) ของบุคคลและสังคม คุณภาพชีวิตเป็นความพึงพอใจและการรับรู้สถานะของบุคคลในการดำเนินชีวิต โดยจะสัมพันธ์กับความคาดหวัง เป้าหมายของบุคคล วัฒนธรรม ค่านิยม มาตรฐานของสังคม^(1,2) คุณภาพชีวิตเป็นภาวะความเป็นอยู่ที่ดีทั้งของตนเองทั้งร่างกายและจิตใจ ครอบคลุมถึง ความปลอดภัย สิทธิและเสรีภาพ การรับรู้ความเป็นอยู่ที่ดีมีความสมดุลระหว่างความคาดหวังและการได้รับการตอบสนอง คุณภาพชีวิตบ่งบอกถึงความเป็นอยู่ที่ดี ความรู้สึกเป็นปกติสุขในการดำรงชีวิต ส่งผลต่อกระบวนการเรียนรู้ การศึกษาด้วยตนเองจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ตามความสนใจ และเป็นการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจริง ๆ สถาบันจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดี ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้มากขึ้น เพราะมีความเชื่อว่า การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ตลอดชีวิต^(3,4)

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง เป็นสถาบันที่มีบทบาทหน้าที่ในการผลิตนักศึกษาพยาบาลให้มีคุณภาพ ให้ปฏิบัติงานในบทบาทหน้าที่รับผิดชอบได้อย่างดีในอนาคต ดังนั้น คุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลจึงเป็นสิ่งสำคัญ เป็นความรู้สึกมีความสุข ตามการรับรู้ของนักศึกษาในช่วงเวลาหนึ่ง อาจส่งผลต่อส่งผลกระทบต่ออาการออกกลางคันของนักศึกษาพยาบาล ส่งผลต่อการรักษาวิชาชีพ และคุณภาพของบัณฑิตพยาบาล ซึ่งนักศึกษาพยาบาลในแต่ละปีมีจำนวนมากขึ้น และมาจากหลายภูมิภาคนา มีความแตกต่างด้านวัฒนธรรม การห่างไกลผู้ปกครองทำให้ต้องปรับตัวในการดำเนินชีวิต และการใช้ชีวิตภายในหอพัก ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่เคยมีประสบการณ์ในการคิดวางแผนการใช้ชีวิตในหอพัก การปรับตัวเข้าหากัน ไม่ดูแลหรือสนใจบุคคลรอบข้าง การแบ่งปันการใช้ทรัพยากร การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันนักศึกษาต้องพัฒนาศักยภาพของตนในหลายด้าน หากสามารถจัดการความรู้ ประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมให้นักศึกษาได้อย่างเหมาะสมจะช่วยให้ นักศึกษารู้สึกมีความสุข ซึ่งจะส่งผลต่อความสามารถและความพร้อมด้านบุคลิกภาพ ความรับผิดชอบ ความมีเหตุผล และคุณธรรมพื้นฐาน ตลอดจนประสบความสำเร็จในการเรียน และเป็นบัณฑิตพยาบาลที่คุณค่าต่อสังคม วิทยาลัยพยาบาลได้มีการประเมินความต้องการของนักศึกษา และได้จัดเตรียมตามความต้องการ เช่น การให้บริการด้านสวัสดิการอาหาร การดูแลในหอพัก และประเด็นอื่น ๆ แต่ยังไม่เคยได้มีการประเมินคุณภาพชีวิตของนักศึกษา จึงต้องการทำเพื่อการวางแผนให้การดูแลด้านคุณภาพชีวิตของนักศึกษาที่ดีขึ้น ครอบคลุมทุกด้าน จึงได้มีการศึกษาคุณภาพชีวิตนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง จำแนกรายชั้นปี

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาทบทวนแนวความคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นกรอบแนวคิดด้านคุณภาพชีวิตของ Handershott Wright @ Handerson⁽⁵⁾ ประกอบด้วย 1) ด้านชีวิตการเรียน 2) ด้านชีวิตสังคม 3) ด้านที่อยู่อาศัย 4) ด้านความสัมพันธ์กับคนอื่น และ 5) ด้านบริการที่ได้รับจากวิทยาลัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบบรรยาย (descriptive research)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 – 4 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 355 ราย (เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2560-เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2561) ซึ่งเป็นจำนวนทั้งหมดของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่คณะผู้วิจัยศึกษาแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง Handershott et.al⁽⁵⁾ และ พินายวีร์ สีนสวัสดิ์ และ เบญจวรรณ พิพทาร์ต⁽⁶⁾ จึงดัดแปลงขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของนักศึกษาพยาบาลในบริบทของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง โดยจำแนกแบบสอบถามออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพของบิดามารดา เกรดเฉลี่ยในภาคการศึกษาที่ผ่านมา สาเหตุที่เลือกเรียน จำนวน 5 ข้อ ส่วนที่ 2 คุณภาพชีวิตนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 ด้านชีวิตเกี่ยวกับการเรียน จำนวน 17 ข้อ ด้านที่ 2 ด้านชีวิตสังคม จำนวน 9 ข้อ ด้านที่ 3 ด้านที่อยู่อาศัย จำนวน 9 ข้อ ด้านที่ 4 ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น จำนวน 13 ข้อ ด้านที่ 5 ด้านบริการที่ได้รับจากทางวิทยาลัย จำนวน 10 ข้อ รวมทั้งหมด จำนวน 58 ข้อ

3. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในการศึกษา จำนวน 5 ท่าน ได้ค่า IOC ของข้อคำถามมากกว่า .60 จึงนำมาใช้ได้และนำเครื่องมือที่ได้รับการปรับปรุงมาหาความเที่ยง โดยนำเครื่องมือไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน จำนวน 30 ราย ได้ค่าความเที่ยงสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.84 โดยมีค่าแต่ละด้านดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านชีวิตเกี่ยวกับการเรียน	0.78
ด้านที่ 2 ด้านชีวิตสังคม	0.80
ด้านที่ 3 ด้านที่อยู่อาศัย	0.64
ด้านที่ 4 ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น	0.61
ด้านที่ 5 ด้านบริการที่ได้รับจากทางวิทยาลัย	0.60

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลหลังจากโครงร่างวิจัยผ่านการพิจารณาจริยธรรมจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง เลขที่ 14/2560 เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2560 และมีการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง โดยติดต่อประสานงานกลุ่มตัวอย่างนัดหมายวันและเวลาในการชี้แจงการตอบแบบสอบถามและรายละเอียดในเอกสาร โดยให้กลุ่มตัวอย่างสามารถซักถามข้อสงสัย และนัดหมายวันและเวลาการรับแบบสอบถามคืน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป 1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ 2) วิเคราะห์คุณภาพชีวิตนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง โดยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในแต่ละชั้นปี

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป กลุ่มตัวอย่าง 355 ราย พบว่า เพศหญิง จำนวน 334 ราย คิดเป็นร้อยละ 94.08 อายุ 18-20 ปี จำนวน 295 ราย คิดเป็นร้อยละ 83.09 สถานภาพของบิดามารดา อยู่ด้วยกัน จำนวน 299 ราย คิดเป็นร้อยละ 84.22 เกรดเฉลี่ยในภาคการศึกษาที่ผ่านมา อยู่ในช่วง 2.50-2.99 จำนวน 309 ราย คิดเป็นร้อยละ 87.04 สาเหตุที่เลือกนศึกษาพยาบาล เพราะบิดามารดาหรือผู้ปกครองต้องการ จำนวน 298 ราย คิดเป็นร้อยละ 83.94

2. คุณภาพชีวิตนักศึกษาพยาบาล ในภาพรวม พบว่า คะแนนค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 3.85$, $SD = .147$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ($\bar{x} = 3.92$, $SD = .170$) ด้านที่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านบริการที่ได้รับจากทางวิทยาลัย ($\bar{x} = 3.73$, $SD = .236$)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิตนักศึกษาพยาบาล ($n = 355$ ราย)

คุณภาพชีวิต	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	ระดับ
1. ชีวิตเกี่ยวกับการเรียน	3.87	.212	ดี
2. ชีวิตสังคม	3.88	.229	ดี
3. ที่อยู่อาศัย	3.84	.232	ดี
4. ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น	3.92	.170	ดี
5. บริการที่ได้รับจากทางวิทยาลัย	3.73	.236	ดี
รวม	3.85	.147	ดี

ด้านชีวิตเกี่ยวกับการเรียนในภาพรวม พบว่า คะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 3.87$, $SD = .212$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ได้พัฒนาความสามารถของตนเองจากการเรียน ($\bar{x} = 4.13$, $SD = .521$) มาตรฐานการให้คะแนนของอาจารย์ที่สอนมีความเหมาะสมกับความสามารถของนักศึกษา ($\bar{x} = 4.08$, $SD = .923$) ข้อที่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ จำนวนนักศึกษาแต่ละห้อง ($\bar{x} = 3.59$, $SD = .792$) งานแต่ละวิชาที่อาจารย์มอบหมายให้ทำ เหมาะสมกับจำนวนหน่วยกิตของวิชานั้น ๆ ($\bar{x} = 3.56$, $SD = .846$)

ด้านชีวิตสังคม ในภาพรวม พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 3.88$, $SD = .229$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ได้เข้าร่วมการแข่งขันกีฬาและกิจกรรมภายในวิทยาลัย ($\bar{x} = 4.342$, $SD = .502$) เมื่อรู้สึกเครียดจะผ่อนคลายในการทำงานอดิเรก ($\bar{x} = 4.35$, $SD = .581$) ส่วนข้อที่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีเวลาเหลือพอที่จะทำกิจกรรมที่สนใจอื่น ($\bar{x} = 3.38$, $SD = .876$) มีเวลาในการพักผ่อนหย่อนใจเพียงพอ ($\bar{x} = 3.37$, $SD = .487$)

ด้านที่อยู่อาศัย ในภาพรวม พบว่า คะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 3.84$, $SD = .232$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีการเดินทางจากบ้านไปวิทยาลัย มีความสะดวก ระดับดี ($\bar{x} = 4.26$, $SD = .441$) รองลงมา ในละแวกวิทยาลัย ไม่มีปัญหาอาชญากรรม ($\bar{x} = 4.13$, $SD = .934$) ข้อที่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ขนาดพื้นที่ของหอพักกับจำนวนผู้พักอาศัย ($\bar{x} = 3.51$, $SD = .856$) และความเป็นส่วนตัวเมื่ออยู่หอพัก ($\bar{x} = 3.41$, $SD = .879$)

ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ในภาพรวม พบว่า คะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 3.92$, $SD = .170$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีความสุขในการทำกิจกรรมและคบหาสมาคมกับผู้อื่น ($\bar{x} = 4.34$, $SD = .475$) บิดามารดาเอาใจใส่ในการเรียนของบุตรและคอยให้กำลังใจเสมออยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.16$, $SD = .555$) ข้อที่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด การได้รับการชมเชย ยกย่องหรือของขวัญในโอกาสพิเศษ ($\bar{x} = 3.40$, $SD = .475$)

ด้านบริการที่ได้รับจากทางวิทยาลัย ในภาพรวม พบว่า คะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 3.73$, $SD = .236$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีทุนสำหรับนักศึกษาที่ขาดแคลนอย่างเพียงพอ ($\bar{x} = 4.26$, $SD = .669$) ส่วนข้อที่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ โรงอาหารมีอาหารสะอาดเพียงพอกับความต้องการของนักศึกษา ($\bar{x} = 3.37$, $SD = .902$) สิ้นค้าในร้านค้าบริการมีไม่ตรงตามความต้องการ ($\bar{x} = 3.36$, $SD = .940$)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิตนักศึกษาพยาบาลรายชั้นปี (n= 355 ราย)

คุณภาพชีวิต	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	ระดับ
1.นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1	3.84	.159	ดี
2.นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2	3.93	.330	ดี
3.นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3	4.02	.779	ดี
4.นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4	4.18	.384	ดี

คุณภาพชีวิตนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง เมื่อนำมาพิจารณาในรายชั้นปีพบว่า นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.18$, $SD = .384$) อยู่ในระดับดี ส่วนนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{x} = 3.84$, $SD = .159$) อยู่ในระดับดี

อภิปรายผลการวิจัย

คุณภาพชีวิตของนักศึกษาของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง เมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่า อยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ด้านที่ได้ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านบริการที่ได้รับจากทางวิทยาลัย โดยสามารถอภิปรายผลการวิจัยตามกรอบแนวคิดของ Handershott et.al.⁽⁵⁾ ซึ่งมี 5 ด้าน ได้ดังนี้

ด้านชีวิตเกี่ยวกับการเรียน คุณภาพชีวิตด้านชีวิตการเรียนของนักศึกษาอยู่ในระดับดี โดยวิทยาลัยได้มีการจัดการเรียนการสอนหลากหลายรูปแบบ เช่น simulation based, problem based learning, project-based learning, reflective learning, research based learning อาจารย์มีเทคนิควิธีการสอนกระตุ้นให้นักศึกษามีความหลากหลายในการค้นคว้าหาความรู้ พัฒนาทักษะทางความคิดได้อย่างต่อเนื่อง มีการนำข้อมูลที่ทันสมัย หรือผลการวิจัยมาใช้ประกอบการสอน วิทยาลัยเน้นให้นักศึกษาเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ทั้งในภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ และมีการเรียนรู้ภายในห้องเรียนและนอกห้องเรียน การทำโครงการหรือกิจกรรมเพื่อสังคม ทำให้นักศึกษาสามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา หรือวางแผนในการดำเนินชีวิต สอดคล้องกับการศึกษาของ แพรวพรรณ⁽⁷⁾ ที่พบว่า การใช้ชีวิตด้านการเรียนอยู่ระดับดี เนื่องจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษามุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ความสามารถประยุกต์ความรู้สู่ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ และใช้ในการสร้างอาชีพในอนาคต จึงต้องพยายามในการเรียนรู้ ให้ถ่องแท้ ดังนั้น การเรียนระดับอุดมศึกษานั้น ชีวิตการเรียนจึงมีความสำคัญ เพราะเป็นช่วงเวลาของชีวิตที่เก็บเกี่ยวความรู้ทั้งในทางทฤษฎีและความรู้ในทางปฏิบัติให้มากที่สุด เพื่อส่งสมไปในการสร้างรากฐานในการประกอบอาชีพในอนาคต สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประกอบอาชีพในอนาคต สอดคล้องกับการศึกษาคุณภาพชีวิตของนักศึกษา วัดความพึงพอใจและความเป็นอยู่ของนักศึกษา พบว่า คุณภาพชีวิตด้านการเรียน ชีวิตสังคมที่อยู่ ความสัมพันธ์กับเพื่อนและบริการในมหาวิทยาลัยอยู่ในระดับสูง แต่วิทยาลัยพยาบาลมีจำนวนนักศึกษาแต่ละห้องจำนวนมาก อาจส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ที่ไม่ทั่วถึง และในแต่ละวิชามีกิจกรรมที่ต้องให้นักศึกษาได้รับการพัฒนาในหลายด้าน จึงมีงานแต่ละวิชาที่อาจารย์มอบหมายให้ทำในหลากหลายรูปแบบและหลายชิ้นงาน ถ้านักศึกษาไม่รู้จักการบริหารเวลาที่ดี อาจทำให้ไม่สามารถจัดการกับงานต่าง ๆ ของตนเองในแต่ละวันได้ อาจารย์จึงมีบทบาทสำคัญในการชี้แนะแนวทางการวางแผนการเรียนรู้ที่เหมาะสม

ด้านชีวิตสังคม คุณภาพชีวิตด้านชีวิตสังคมของนักศึกษาอยู่ในระดับดี โดยวิทยาลัยส่งเสริมให้นักศึกษามีโอกาสเข้าร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน เช่น กิจกรรมการแข่งขัน การประกวด นวัตกรรม การนำเสนอผลงานในการประชุมต่าง ๆ หรือกิจกรรมของทางจังหวัด ทำให้นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ระหว่างรุ่น และระหว่างเพื่อน ก่อให้เกิดการช่วยกัน เกิดการใช้ความคิด การปฏิสัมพันธ์ การตัดสินใจ และการวางแผน ทำให้นักศึกษาสามารถปรับตัวได้ และใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การจัดกิจกรรมของวิทยาลัย ทั้งกิจกรรมเชิงวิชาการและวิชาชีพหรือทักษะชีวิต โดยเฉพาะกิจกรรมเชิงวิชาชีพทำให้นักศึกษาสามารถเห็นแบบอย่างที่ดี ทางด้านวิชาชีพในการมาร่วมกิจกรรม เกิดความจรรโลงใจ แรงกระตุ้นให้รักวิชาชีพ ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ ก็เพื่อให้เหมาะสมกับช่วง เช่น กิจกรรมการแข่งขันกีฬา ทำให้เกิดการใช้เวลาว่างที่เป็นประโยชน์ ก่อให้เกิดความสุข ความสนุก หลังจากคร่ำเคร่งกับการเรียน การปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และแนวคิดของมาสโลว์ (Maslow) เกี่ยวกับความต้องการทางความรู้สึกมีคุณค่าและการยอมรับนับถือ อันเป็นกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ที่มุ่งเน้นในเรื่องความสมัครใจ การมีอิสระภาพ มีความเสมอภาค การรวมพลังอย่างเข้มแข็ง มีความสอดคล้องกับความจำเป็น ความต้องการและวัฒนธรรมของคนส่วนใหญ่ รวมไปถึง คุณภาพชีวิตของการรวมกลุ่มทางสังคม (social inclusion) ซึ่งเกี่ยวข้องกับความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่มทางสังคม สภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยที่มีอิทธิพล ต่อการรวมกลุ่มทางสังคม⁽⁸⁾ บทบาทในการดำเนินชีวิตและการช่วยเหลือสนับสนุนต่าง ๆ ^(9, 10) กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตมีพื้นฐานมาจากความต้องการของมนุษย์ ซึ่งจำแนกออกเป็น 5 ขอบเขต คือ 1) ความสุขสบายทางด้านร่างกายและวัตถุ 2) การมีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น 3) การมีกิจกรรมในสังคมของชุมชน 4) การมีพัฒนาการทางบุคลิกภาพและมีความสำเร็จอย่างสมบูรณ์ตามพัฒนาการ 5) การสันตนาการ แต่ด้วยการจัดการศึกษาของวิทยาลัยพยาบาล นักศึกษาพยาบาลต้องขึ้นปฏิบัติงานในช่วงกลางคืน ฝึกปฏิบัติงานในเวรป่วย มีการทำรายงานผู้ป่วยทุกวัน อาจทำให้มีเวลาว่างไม่ตรงกัน มีปัญหาการแบ่งเวลาเรียนและปฏิบัติมาเข้าร่วมกิจกรรม ถ้านักศึกษาไม่สามารถบริหารเวลาที่ดีอาจทำให้ไม่สามารถจัดการกับงานต่าง ๆ ของตนเองในแต่ละวันได้ อาจส่งผลทำให้นักศึกษาทำกิจกรรมอื่น ๆ น้อยลง และบางกิจกรรมจัดขึ้นนอกเวลาราชการ อาจทำให้นักศึกษาไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด

ด้านที่อยู่อาศัย คุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัยของนักศึกษาอยู่ในระดับดี วิทยาลัยให้นักศึกษาพักในหอพักวิทยาลัย ซึ่งจะมีความปลอดภัยสูง หอพักที่นักศึกษาอยู่อาศัยในวิทยาลัย เป็นหอพักแบบปิด บุคคลภายนอกไม่สามารถเข้าออกได้ มีอาจารย์เวรคอยดูแลในช่วงกลางคืน มีกฎระเบียบการเข้าออกที่ชัดเจน มีกล้องวงจรปิดเพื่อตรวจสอบเรื่องต่าง ๆ และมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยตลอดเวลา และการเดินทางไปกลับภูมิลำเนาสามารถเดินทางได้โดยสะดวกเนื่องจากอยู่บนถนนสายหลัก การเดินทางคมนาคมคล่องตัวดี มีรถสาธารณะบริการอย่างทั่วถึง อีกทั้งบริเวณใกล้เคียงมีป้อมตำรวจที่สามารถแจ้งเหตุต่าง ๆ ได้โดยง่าย จึงมีความปลอดภัยสูง ตรงตามความจำเป็นพื้นฐานของบุคคลตามแนวคิดของมาสโลว์ เกี่ยวกับความต้องการทางด้านร่างกายและความต้องการความมั่นคงปลอดภัย การมีชีวิตที่สุขสบายหรือมีความผาสุก ซึ่งจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบทั้งเชิงวัตถุวิสัยและเชิงจิตวิสัย องค์ประกอบเชิงวัตถุวิสัย ได้แก่ การมีปัจจัยพื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิต ปัจจัยด้านสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ส่วนองค์ประกอบเชิงจิตวิสัย ได้แก่ ความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ความพึงพอใจในชีวิต^(11, 12) เนื่องจากจำนวนนักศึกษาในปีการศึกษา 2560 มีจำนวน 355 ราย ซึ่งมีหอพักนักศึกษาเพียง 2 หอพัก จึงทำให้จำนวนนักศึกษาต่อห้องและต่อหอพักมีจำนวนมาก ส่งผลการใช้ชีวิตในหอพักไม่มีความเป็นส่วนตัว

ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นของนักศึกษาอยู่ในระดับดี นักศึกษาส่วนใหญ่มีความสุขในการทำกิจกรรมและคบหาสมาคมกับผู้อื่น บิดามารดาเอาใจใส่ในการเรียนของบุตรหลานและคอยให้กำลังใจเสมออยู่ในระดับมาก ครอบครัวนักศึกษาคอยดูแล ช่วยเหลือเกื้อกูล มีการติดต่อสื่อสารกับครอบครัวตลอดเวลา ในระหว่างศึกษา ครอบครัวจึงมีความสำคัญต่อการประสบความสำเร็จในการศึกษา นักศึกษาเริ่มสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นเพื่อก้าวเข้าสู่ผู้ใหญ่ ได้ร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ กับเพื่อนร่วมชั้นเรียน รุ่นพี่ และรุ่น

น้อง พัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้ มีการช่วยเหลือผู้อื่นและมีผู้คอยให้การช่วยเหลือ ไม่มีการขัดแย้งกันอย่างรุนแรง ทำให้เกิดความพึงพอใจในชีวิต ส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี⁽¹³⁾ นักศึกษาที่ได้รับการสนับสนุนด้านการเรียนจากผู้ปกครองจะมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งสามารถเห็นได้ชัดจากการสนับสนุนด้านวัตถุ และการสนับสนุนด้านวาจาด้วยการเอาใจใส่ ให้คำปรึกษา ให้กำลังใจ หมั่นคอยสอบถามเกี่ยวกับการเรียนและความเป็นอยู่ในวิทยาลัย คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี ข้อที่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ การได้รับการชมเชย ยกย่องหรือได้รับของขวัญในโอกาสพิเศษ ความรู้สึกนี้อาจเกิดขึ้นกับนักศึกษา ซึ่งกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลมาก ต้องการแรงสนับสนุนจากเพื่อน ต้องการให้เพื่อนยอมรับตน ต้องการเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองว่ามีความสามารถในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย หรือรับผิดชอบและสามารถทำงานประสบผลสำเร็จได้

บริการที่ได้รับจากทางวิทยาลัย คุณภาพชีวิตด้านบริการที่ได้รับจากทางวิทยาลัยอยู่ในระดับดี โดยนักศึกษามีความรู้สึกว่าวิทยาลัยมีทุนการศึกษาให้แก่นักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ โดยในต้นปีการศึกษา ได้มีการสำรวจเพื่อคัดเลือกนักศึกษาเข้ารับทุน และถ้านักศึกษามีเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดปัญหาระหว่างศึกษา งานทุนจะคอยติดตามและหาทางช่วยเหลือ เช่น หางานพิเศษ และการจ้างงาน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นแก่นักศึกษา ในการที่จะช่วยให้สามารถศึกษาได้จนสำเร็จการศึกษา วิทยาลัยมีบริการการตรวจสุขภาพ และมีเวรสุขภาพคอยติดตามและดูแลนักศึกษาที่ป่วยภายในหอพัก และติดตามเยี่ยมเมื่อเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาล คุณภาพชีวิตทางด้านการดูแลสุขภาพ จะเกี่ยวข้องกับการประเมินการทำงานของร่างกายด้วย⁽¹⁴⁾ นอกจากนี้ มีบริการอาหารจำหน่ายในโรงอาหารเพื่อให้ได้รับประทานอาหารครบ 5 หมู่ มีร้านค้า มีบริเวณให้นักศึกษาได้ออกกำลังกาย ห้องสนทนาการ ร้องเพลง ห้องฟิตเนส แต่ด้วยนักศึกษาในปีการศึกษา 2560 นี้ มีจำนวนมากถึง 355 ราย และการหมุนเวียนกันฝึกภาคปฏิบัติทั้งในโรงพยาบาลใกล้เคียงและต่างจังหวัด จึงทำให้จำนวนนักศึกษาที่อยู่ในวิทยาลัยไม่คงที่ ส่งผลต่อร้านค้าที่จำหน่ายสินค้า ร้านค้ามีบริการไม่ตรงตามความต้องการ เช่น อาจไม่เพียงพอครบถ้วน และร้านค้าไม่หลากหลาย ทำให้บางช่วงเวลาไม่สามารถบริการอาหารให้ครบถ้วนและหลากหลาย

คุณภาพชีวิตของนักศึกษาเมื่อพิจารณารายชั้นปี พบว่า นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 มีคุณภาพชีวิตที่ดีที่สุด เนื่องจาก การจัดการศึกษาที่ใกล้สำเร็จการศึกษาและประกอบกับการจัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน เป็นประสบการณ์ของนักศึกษา ที่ทำให้นักศึกษาเกิดการรับรู้ในการปรับตัวในการใช้ชีวิตได้ดีกว่าชั้นปีอื่น จะมีความคาดหวังเกี่ยวกับการสำเร็จการศึกษาและต้องไปปฏิบัติงานในอนาคต จึงสนใจในเรื่องต่าง ๆ น้อยลง มีวุฒิภาวะและความคิดเชิงเหตุผล พร้อมทั้งออกไปสู่สังคมภายนอก จะให้ความเคารพกฎกติกาทางสังคมมากกว่าชั้นปีอื่น อายุที่สูงขึ้นแสดงถึงการมีวุฒิภาวะสูงขึ้น ส่งผลต่อมุมมองและความคิดในการใช้ชีวิตของนักศึกษา มีวุฒิภาวะทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา และการเข้าสังคม จึงมีการรับรู้คุณภาพชีวิตในวิทยาลัยที่เหมาะสมได้มากขึ้น อายุเป็นตัวแปรที่สะท้อนให้เห็นภูมิหลังและประสบการณ์ที่ผ่านมาของชีวิต โอกาสมากน้อยในการเรียนรู้ทางสังคมที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจมีอิทธิพลต่อความแตกต่างในด้านทัศนคติ ความคิดและความเชื่อได้⁽¹⁴⁾

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 355 ราย ในปีการศึกษา 2560 เครื่องมือที่ใช้ 2 ส่วน ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป และแบบสอบถามคุณภาพชีวิต และการให้คะแนนเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ค่าความค่าสถิติพื้นฐาน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเที่ยงของเครื่องมือวิจัยได้ค่าความเที่ยง .84 ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง โดยรวมอยู่ในระดับดี รายด้านที่อยู่ระดับดีสูงสุด คือ ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และด้านอยู่ระดับดีน้อยที่สุด คือ ด้านบริการที่ได้รับจากทางวิทยาลัย คุณภาพชีวิตนักศึกษาพยาบาล ในรายชั้นปีพบว่า นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับดี ส่วนนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ในระดับดี

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านการวิจัยควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตหรือรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี ตรง ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2. ด้านการบริหารจัดการ

2.1. คุณภาพชีวิตด้านจิตสังคม นำมาประสานงานวิชาการและพัฒนานักศึกษา เพื่อจัดกิจกรรมร่วมและให้นักศึกษาได้มีเวลาว่างทำกิจกรรมที่ถนัด มีเวลาในการพักผ่อนหย่อนใจเพียงพอ มีและทำกิจกรรมที่สนใจอื่น

2.2. คุณภาพชีวิตด้านชีวิตเกี่ยวกับการเรียน โดยวางแผนการเพิ่มศักยภาพสนับสนุนการเรียนรู้ให้ทันสมัยพร้อมใช้ เพื่อให้การเรียนรู้ได้ทั่วถึง และมีการตรวจสอบงานในแต่ละรายวิชาในแต่ละภาคการศึกษาให้เหมาะสมอาจารย์ประจำครอบครัวเน้นย้ำเรื่องการมีเป้าหมายในการเรียน และติดตามให้แบ่งเวลาในการศึกษาทางวิชาการ

2.3. คุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัย เพิ่มมุมความเป็นส่วนตัวให้มีพื้นที่เพียงพอสำหรับการพักผ่อน เช่น ปรับภูมิทัศน์ให้มีที่พักผ่อน สามารถนั่งพักผ่อนหรือทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันได้ เพิ่มโต๊ะ เก้าอี้ และศาลาอ่านหนังสือ

2.4. คุณภาพชีวิตด้านบริการที่ได้รับจากทางวิทยาลัย ประสานงาน งานบริหารเพื่อวางแผนปรับปรุงให้ประเมินความต้องการของนักศึกษาทุกปี รวมทั้งสำรวจแผนการศึกษาของนักศึกษา แจกแก็ททางร้านค้าให้ทราบ

2.5. คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น จัดกิจกรรมเรื่องการสื่อสารวิธีสุนทรียสนทนา เพื่อเป็นการเสริมสร้างพลังอำนาจ (empowerment) และให้กำลังใจซึ่งกันและกัน และให้อาจารย์ครอบครัว ให้กำลังใจยกย่องชมเชยนักศึกษา และมีการมอบรางวัลหรือเกียรติบัตรเมื่อทำความดี ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน

เอกสารอ้างอิง

1. พวงทอง ไกรพิบูลย์. คุณภาพชีวิต (Quality of life) [อินเทอร์เน็ต]. 2557 [เข้าถึงเมื่อ 4 พฤษภาคม 2560].
เข้าถึงจาก: <http://haamor.com/th/คุณภาพชีวิต/>
2. Campbell A. Subjective measures of well-being. Am Psychol. 1976;31(2):117-24.
3. Chickering AW, Reisser L. Education and identity. 2nd ed. San Francisco: Jossey Bass Publishers; 1993.
4. Astin AW. Student involvement: A developmental theory for higher education. J Coll Stud Pers. 1984;40(5):518-29.
5. Handershott AB, Wright SP, Handerson D. Quality of life correlates for university students. NASP A Journal. 1992;30(1):11- 9.
6. พินัยวีร์ สิ้นสวัสดิ์, เบญจวรรณ พิพทาร์ด. คุณภาพชีวิตนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี. วารสารการพยาบาลและการศึกษา. 2557;7(1):97-108.
7. แพรพวรรณ โสมาลี. การศึกษาการใช้ชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ [ปริญญานิพนธ์] กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ; 2556.
8. Maslow AH. Motivation and personality. 2nd ed. New York: Harper and Row; 1970.
9. Flanagan J. A Research approach to improving our quality of life. Am Psychol. 1978; 33(2):138-47.
10. ปาริชาติ วลัยเสถียร, โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. กรุงเทพมหานคร: 2552.
11. จิราภรณ์ อนุชา, พิศมัย อานัญจวนิชย์. รายงานการวิจัยเรื่อง ศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดบริการที่ เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษา ปีการศึกษา 2552 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี. ราชบุรี: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี; 2553.
12. จิราภรณ์ ปกรณ์. ทักษะของนักศึกษาต่อการจัดบริการหอพักในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. [ปริญญานิพนธ์] กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ; 2557.
13. สำราญ จุช่วย, สลักจิตร หิรัญสาลี, สุนทรีย์ สองเมือง. รายงานการวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตนักศึกษาวิทยาลัยราชพฤกษ์: กรณีศึกษานักศึกษาเข้าใหม่วิทยาลัยราชพฤกษ์. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยราชพฤกษ์; 2555.
14. กิตติพัฒน์ ทาวงศ์ษา, ประดิษฐ์ ศรีโนนยาง, พลภัทร อภัยโส, บรรจบ โชติชัย, วันชัย สาริยา. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง. วารสารศึกษาศาสตร์ มมร. 2561;6(1):545-65.